

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Suomen Olympiakomitean lausunto valtioneuvoston selonteosta eduskunnalle koskien Suomen kestävän kasvun ohjelmaa

VIITE: Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle - Suomen kestävän kasvun ohjelma VNS 6/2020 vp

Suomen Olympiakomitea lausuu otsikkoasiassa:

Kestävän kasvun ohjelmassa käsitellyn elpymisvälinekokonaisuuden 3,1 mrd euroa on summana merkittävä. Samalla todettakoon, että se on samaa suuruusluokkaa kuin liian vähäisestä liikkumisesta vuosittain aiheutuvat yhteiskunnalliset kustannukset Suomessa. Tutkijoiden Vasankari, T. & Kolu, P. (2018) mukaan **liikkumattomuuden aiheuttamat vuosittaiset lisäkustannukset ja tuottavuuden menetykset ovat 3,2–7,5 miljardia euroa**. Kustannukset kasvavat vuosittain suomalaisen väestön ikääntymisen ja sairastavuuden kasvun takia. (Liikkumattomuuden lasku kasvaa – vähäisen fyysisen aktiivisuuden ja heikon fyysisen kunnon yhteiskunnalliset kustannukset. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 31/2018.)

Liikunnan edistäminen on kestävä investointi, joka tulisi huomioida kestävän kasvun ohjelman toteutuksessa, mihin esitetyt painopisteet antavat hyvät mahdollisuudet. Mahdollisuuksia avataan jäljempänä lausunnossa painopistealueittain. Liikunnan mahdollisuuksia on korostanut myös Yhdistyneet Kansakunnat 1.12.2020 kirjatussa päätöslauselmassaan ([A/RES/75/18](#) Sport as an enabler of sustainable development) mm. vahvistamalla näkemyksen liikunnan ja urheilun roolista kestävän kehityksen mahdollistajana sekä kehottamalla jäsenvaltioitaan sisällyttämään liikunta COVID-19 epidemiaa koskeviin elpymissuunnitelmiin.

Suomen Olympiakomitean ehdotukset kestävän kasvun ohjelman sisältöihin ja toteuttamiseen koskevat eri tavoin kansalaisjärjestöjen ja julkisen sektorin yhteistyötä ja toisiaan tukevaa roolitusta. Selonteossa todetaan, että ohjelman laatiminen ja toimeenpano edellyttävät tiivistä vuorovaikutusta eri toimijoiden kesken ml. kansalaisjärjestöt. Kumppanuus ja yhdessä tekeminen sekä hallinnonalarajojen ylittäminen ovat ohjelman onnistumisen keskeisiä edellytyksiä. **Olympiakomitealle jää toistaiseksi epäselväksi, miten kansalaisjärjestöt sitoutetaan mukaan. Pidämme tärkeänä, että järjestöjen rooli tunnustetaan ja pidetään mukana jatkovalmistelussa.**

Selonteossa viitataan hallituksen tulevaisuusinvestointeihin, joihin sisältyy myös hallitusohjelman Liikkuva Suomi -kirjaus. Kestävän kasvun ohjelma ja osa tulevaisuusinvestointien rahoituksesta on päätetty yhdistää. Tulevaisuusinvestoinneille osoitettua varausta on katsottu järkeväksi kohdentaa myös muihin tarkoituksiin kuin hallitusohjelmassa listattuihin kohteisiin, mm. kuntien tukemiseen ja EU-ohjelmien kansallisiin omarahoitusosuuksiin. Selonteossa voisi selkeyttää, mitä tämä tarkoittaa. Olympiakomitea pitää tärkeänä, että väestön fyysisen aktiivisuuden lisäämiseen suunnitellut resurssit eivät tämän johdosta vähene, vaan vahvistuvat osana kestävän kasvun toimenpiteitä.

PAINOPISTEALUEISIIN LIITTYVÄT EHDOTUKSET

Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta (painopiste 2)

Suomen tavoitteena on hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä. Rakennuskannan perusparantaminen mainitaan ohjelmassa keskeisenä osana Suomen siirtymää hiilettömään, puhtaan energian järjestelmään. Rahoituksella on myös merkittävä mahdollisuus vivuttaa yksityisen sektorin vähähiilisiä investointeja.

Suomessa on noin 39 000 liikuntapaikkaa, joista noin 7200 sisäliikuntapaikkaa. Liikuntapaikoista valtaosa on

rakennettu 1980-1990-luvuilla ja kuntien omistamia. (Lipas-tietokanta.)

Peruskorjaustarpeessa olevat liikuntapaikat aiheuttavat kunnille merkittäviä ylläpito- ja korjauskustannuksia. Kunnista 65 % arvioi liikuntaolosuhteiden kunnostamistarpeen tai korjausvelan erittäin merkittäväksi tai varsin merkittäväksi ongelmaksi omassa kunnassaan. (Liikuntaolosuhteiden strateginen kehittämistyö kunnissa. Selvitys nykytilanteesta ja kehittämistarpeista. Smart-Sportin julkaisuja 2020:1.)

Nykyisen liikuntapaikkaverkoston ylläpitäminen ja kehittäminen kohti hiilineutraaliutta edellyttää kasvavia julkisia investointeja niin peruskorjaamiseen kuin uudisrakentamiseen. Yhä useammin liikuntapaikka-investointeja tehdään yhteistyössä yksityisten rahoittajien kanssa.

Liikuntahallien energiaremontit ja liikuntapaikkarakentamisen hiilineutraaliuteen pyrkivien ratkaisujen tukeminen olisi vihreän siirtymän tavoitteiden mukainen toimi ja pienentäisi kuntien ylläpito-kustannuksia. Jatkovalmistelussa tulisi selvittää, miten voitaisiin kohdentaa lisärahoitusta energiatehokkaan liikuntapaikkarakentamisen tukemiseen ja samalla kuroa umpeen liikuntapaikkojen korjausvelkaa.

Yhdyskuntien ja liikenteen vähähiilisiin ratkaisuihin liittyen on hyvä huomata harrastamisen Suomen mallin avaama kehitys, jossa harrastuksia tuodaan koulupäivän yhteyteen ja koulun lähiympäristöön. Toimintamalli voi osaltaan vähentää harrastusliikennettä, joten sen tukeminen on myös vihreän siirtymän mukainen ratkaisu.

Kestävän infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen (painopiste 4)

Toimenpiteillä luodaan edellytykset yhteiskunnan kestäväan infrastruktuuriin ja digitaaliseen siirtymään yhteiskunnan tuottavuutta, kyvykkyyksiä ja luottamusta vahvistavalla tavalla. Investointeja kohdennetaan keskeisiin pullonkaulatekijöihin, jotta digitaaliset, datan hyödyntämiseen perustuvat toimintatavat ja palvelut voidaan ottaa käyttöön yhteiskunnan eri sektoreilla ja tasoilla.

Suomisport on Olympiakomitean tuottama urheiluyhteisön, eli lajiliittojen, seurojen ja liikkujien tarpeisiin kehitetty digitaalinen palvelu. Suomisportin käytön tuloksena syntyy liikunnan ja urheilutiedon perusrekisteri sekä laadukasta faktatietoa lajiliittojen, seurojen, viranomaisten ja tutkijoiden käyttöön. Palvelulla on yli 500 000 käyttäjää, mukana on 130 lajia, yli 1 600 urheiluseuraa ja 90 lajiliittoa.

Järjestöjen tietorekistereihin kertyy ja voidaan myös erikseen kerätä julkista sektoria ja kestäväää kasvua hyödyttävää tietoa. Osana julkisen hallinnon tuottavuuden vahvistamista ja kustannustehokkuutta lisääviä toimia, **elpymisrahoituksella voisi rahoittaa kehittämishankkeita, joilla tuetaan tiedonkeruuta julkisen sektorin tarpeisiin ja joilla Suomisport integroidaan Suomi.fi palveluun.**

Työmarkkinoiden toiminta, työttömille suunnatut palvelut ja työelämän kehittäminen (painopiste 5)

Painopiste sisältää tavoitteena työhyvinvoinnin ja työelämässä olevien työkyvyn edistämisen. Työhyvinvointia ja työelämässä olevien työkykyä on tarkoitus edistää tavalla, joka tukee työllisyysasteen nostamista ja tuottavuutta. **Liikunnan merkitys työkyvyn ja tuottavuuden edistämisessä on suuri.** Liikkumattomuuden kustannuksista merkittävä osa (0,9-3,8 mrd €) ovat tuotannon menetysten kautta muodostuvia tuottavuuskustannuksia. Kehittämispotentiaali on suuri, sillä vain pieni osa täyttää liikuntasuosituksia. **Liikunta tulee olla työelämän kehittämisessä keskeinen keino.**

Työhyvinvoinnin ja työkyvyn perustaa rakennetaan myös koulutuksella (painopiste 1). Jatkuvan oppimisen uudistuksen sisältöinä tulisi huomioida tarve ”fyysisen aktiivisuuden siirtymään” ja lisätä laajasti eri aloilla ymmärrystä liikkumisen merkityksestä ja mahdollisuuksista vaikuttaa fyysiseen aktiivisuuteen omassa työssään. Hyvin monien alojen ammattilaiset voivat välillisesti vaikuttaa muiden fyysiseen aktiivisuuteen ja vähintäänkin omaansa ja sitä kautta toimintakykyynsä ja työssä jaksamiseen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen (painopiste 6)

Painopistealueella liikunnan ja kansalaistoiminnan näkökulmasta keskeiset tavoitteet liittyvät monialaisiin kynnyskettöihin palveluihin, ennaltaehkäisyyn ja ongelmien varhaiseen tunnistamiseen. Sekä sosiaali- että terveyspalveluissa varmistetaan asiakastiedon kulku sekä palveluiden yhteensopivuus kuntien sivistys- ja työllisyyspalveluiden kanssa, varmistetaan sote-uudistuksen kehitystyössä lähipalveluiden vahvistuminen sekä riittävän kattavat palveluverkot uusilla toimintamalleilla. **Liikuntaneuvonnan palveluketjut ja lasten ja nuorten etsivä liikuntaneuvonta ovat hyviä esimerkkejä monialaisista toimintamalleista, joissa myös järjestöillä voi olla keskeinen rooli.**

Edelleen toimenpiteillä tavoitellaan ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä sekä digiosallisuuden kehitystä, uusia monialaisia hyvinvointia tukevia (digitaalisia) palveluja ja lähipalveluita sekä uusia hyvinvoinnin asiakaslähtöisiä palvelukonsepteja. Välitavoitteena on mm. uusien toimintamallien käyttöönottoa koskevien hankkeiden käynnistyminen ja indikaattoreina uusien toimintamallien, digitaalisten palvelujen ja hyvinvoinnin palvelukonseptien kattavuus sekä myönteinen asiakaskokemus ja palaute.

Keskeinen asia liikuntaneuvonnan toteuttamisessa on tieto paikkakunnan tai alueen liikuntatoiminnasta ja erityisesti matalan kynnyksen ohjatusta liikunnasta. **Suomisport digipalvelun kehittämiseen sisältyy merkittäviä mahdollisuuksia myös hyvinvointia tukevien digitaalisten palveluiden ja asiakaslähtöisyyden näkökulmasta.** Esimerkkinä tästä on Suomisportissa toimiva Vantaan Hobihobi.fi-palvelu. Palvelu kokoaa vantaalaiset harrastusmahdollisuudet yhteen paikkaan yhdistäen aiemmin eri toimijoiden nettisivuilla sekä muissa viestimissä olleen sirpaleisen tiedon ja on samalla toiminnan järjestäjille ilmainen markkinointityökalu.

Helsingissä 25.1.2021

Karoliina Ketola

Mikko Salonen

yhteiskuntasuhteiden erityisasiantuntija

toimitusjohtaja

Suomen Olympiakomitea

Suomen Olympiakomitea